

PhDr. Jana Votápková
Nemocniční 1065/32, 407 46 Krásná Lípa
jana.votapkova@gmail.com,

Krásná Lípa, 10. července 2016

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
Veřejná ochránkyně práv
Údolní 39
602 00 Brno

Otevřený dopis – Obava o ztrátu práva na kvalitní vzdělání pro mé děti v místě bydliště

Vážená paní doktorko,

ráda bych reagovala na Vaše doporučení městu a krásnolipské základní škole uvedená v dopise Sp. zn. 5495/2015/VOP/LO ze dne 16. června 2016. Celou situaci sleduji od začátku jako občan města Krásná Lípa a jako matka dětí, které na místní základní školu nastoupí.

Velmi si vážím Vašich snah pomoci znevýhodněným občanům obecně, ve Vašem počínání však pociťuji, hrubou neochotu vyslechnout jakýkoliv jiný názor, než o kterém jste skálopevně přesvědčena, tj. názor, který jste nabyla na základě informací stěžovatelů.

S různými etniky, národnostmi či zdravotně postiženými jsem se ve svém životě hojně setkávala, zvláště pak na liberální College ve Spojených státech, kde jsem studovala. Vzhledem k životním zkušenostem, které v tomto ohledu mám, mě v záměru RNDr. Ivany Preyové, ředitelky ZŠ Krásná Lípa, v září 2015 v nejmenším nenapadlo, že by se mohlo jednat o diskriminaci, jako to napadlo Vás. Její záměr jsem velmi vítala, jelikož se jednalo o snahu znevýhodněným dětem pomoci dohnat nedostatky, které si často přináší ze svého rodinného zázemí, a to formou velmi individualizovaných aktivit. V těchto aktivitách jsem, jako nezaujatý pozorovatel, viděla jasný cíl, tj. že v průběhu studia děti nedostatky doženou a zařadí se po bok svých stejně starých vrstevníků třeba již od 2. ročníku ZŠ. Ostatně podobné aktivity koná v Krásné Lípě i komunitní centrum Kostka, za všechny jmenujme například klub Včelka, který sdružuje děti před nástupem povinné školní docházky. Vnímáte i v této snaze pomoci tzv. „selection bias“ ve statistickém vzorku, tedy jak Vy byste nazvala „nepřímou diskriminaci“? Diskriminuje tedy ten, který se snaží pomoci, nebo ten, který ve snaze pomoci diskriminaci vidí?

Dovolte mi zároveň podotknout, že ve státních mateřských školách v Krásné Lípě máme i romské děti. Mateřské školy nejsou v žádném případě nikomu odepírány. Naopak, město Krásná Lípa, tj. i RNDr. Ivana Preyová jako ředitelka ZŠ a MŠ, které pod město spadají, vychází rodičům maximálně vstříc s možností

zapsat dítě do mateřské školy již od 2 let věku, což je v ČR velmi vzácné, a já jako pracující rodič 1,5 letého synka tyto aktivity velmi oceňuji.

Vaše doporučení „včlenění některých dětí z třídy 1. A do alternativní třídy“ považuji za velmi násilné pro obě strany, jelikož rozdělení do alternativní třídy vzniklo pouze a jenom ze zájmu rodičů, nejedná se o žádnou „elitní“ třídu, jak se zřejmě domníváte. Obávám se, že když o tuto třídu neměli rodiče dětí z 1. A. zájem apriori, nebudou mít zájem ani nyní a tímto rozdělením je budete nutit k něčemu, co sami nechťejí. Nevím, jak hluboce jste seznámena s metodami výuky v alternativní třídě v Krásné Lípě. Výuka stojí na vzájemném respektu všech zúčastněných, tj. učitel – žák – rodič – vedení školy. Výuka tedy vyžaduje velkou spoluúčasť rodičů a to nejen v aktivitách, ale zároveň i v respektujícím stylu výchovy. Pokud rodič tento styl dosud nezastával, je velmi důležité, aby mu byl otevřený a učil se společně s dítětem. Uvedme příklad: Pokud je dítě vzděláváno systémem „pomoz mi, abych to dokázal sám“, tj. je vedeno k tomu, aby sobě samo i svému okolí kladlo otázky, na které hledá odpověď buď samo nebo za pomoci průvodce (učitele, rodiče), není možné, aby takové dítě přišlo domů, rodič mu řekl „uklid' si pokoj“, dítě se zeptalo „proč“ a rodič mu odpověděl: „Protože jsem to řekl“. Domnívám se, že právě přesvědčení o správnosti autoritativního stylu výchovy ze strany rodičů vedlo k tomu, že rodiče dětí z třídy 1. B preferovali „tradiční“ výuku před „alternativou“. Chcete tedy i děti z 1. B, tj. „tradiční výuky“, násilně včlenit do alternativní třídy, když o ni původně rodiče neměli zájem a nejsou o ní přesvědčeni?

Vzhledem k tomu, že umístění dětí do alternativní třídy proběhlo zcela na základě zájmu rodičů o tento styl vzdělávání, domnívám se, že by z Vašich doporučení měla být alternativní třída/alternativní styl vzdělávání zcela vynechány. Z Vašich doporučení plyne, že porovnáváte tři množiny, avšak mezi „alternativním“ a „tradičním“ stylem nelze substituovat, nestanovíme-li si relevantní předpoklad, kterým je ochota rodiče na substituci přistoupit. Vaše doporučení by tedy měla zahrnovat pouze třídu 1. A a 1. B. Připouštím, že ochota substituovat tradiční vzdělávání alternativním bude pravděpodobně korelovat se vzděláním rodiče, jelikož tito lidé mají často více životních zkušeností a dokážou výhody a nevýhody obou systémů kvalitně zhodnotit. Tito lidé se pak často svým dětem věnují od útlého věku, rozvíjí je k individualitě a motivují k touze po poznání. Zde byste se Vy tedy pravděpodobně dostala k termínu „nepřímé diskriminace“. Na základě výše uvedeného s Vámi ale nesouhlasím. Veličina, která může za to, že v alternativní třídě jsou tzv. „šikovné“ děti, je vedení ze strany rodiny od narození - jsme tedy opět u připravenosti, se kterou dítě do ZŠ přichází.

Informace o nově otevírané alternativní třídě byly před začátkem školního roku 2015/2016 dostupné ve všech mateřských školách, na informační tabuli školy i města, internetu či v obecních novinách Vikýř, rovněž tak i u zápisu. Onu informaci tedy nešlo přehlédnout. Nepřehlédla jsem ji ani já jako rodič dítěte, kterého se 1. třída ještě aktuálně netýkala. Tudíž si nedovedu představit, že bych informaci měla přehlédnout jako rodič dítěte, které do 1. třídy nastupuje.

Dále bych ráda reagovala na Vaše doporučení „doučovat děti ze třídy 1. A o letních prázdninách“. Z tohoto Vašeho doporučení je zřejmé, že sama uznáváte, že rozdělení dětí ve třídách „tradičního“ vzdělávání bylo na základě schopností a bylo oprávněné, když doporučujete doučování dětí o letních prázdninách. Jinak nerozumím, proč by paní ředitelka měla k danému kroku přistoupit. Vaši snahu pomoci dětem dohnat znevýhodnění vnímám totiž velmi podobně jako snahu RNDr. Ivany Preyové, ke které přistoupila otevřením 1. A třídy. Obávám se zároveň, že i tato Vaše snaha bude mít negativní ohlas u stěžovatelů, jelikož za oběma snahami stojí stejná veličina – snaha pomoci dohnat znevýhodnění, se kterým děti přichází z rodinného zázemí.

Zároveň jako rodič, který se svým dětem od narození pečlivě věnuje, aby z nich vyrostli zodpovědní, slušní, vzdělaní a ohleduplní občané, vnímám Vaše doporučení jako snahu o zavedení jakýchsi „affirmative actions“, tj. opatření k zajištění rovnoprávnosti, které ve svém důsledku vedlo v USA k pozitivní diskriminaci. Jmenujme za všechny například povinné genderové a rasové kvóty na amerických univerzitách, které ukládaly školám přijmout uchazeče z minoritní skupiny, ačkoliv jeho studijní výsledek byl mnohem horší než výsledek jiného uchazeče, který by byl přijat, pokud by školy nebyly vázány kvótami (Anderson, 2004).

Chci, aby i ve škole byly moje děti nadále motivovány ke zvědavosti a vzdělávání a nebyly zpomalovány dětmi, jejichž rodiče se jim nechtěli věnovat a nepřipravili je dostatečně na školní docházku, bez ohledu na etnikum.

Vzhledem k tomu, že jste Veřejnou ochránkyní práv všech občanů ČR bez rozdílu, a tedy i mých, zcela jistě mé potřeby budoucího kvalitního vzdělávání mých dětí ve škole v Krásné Lípě vezmete v úvahu a argument zpomalení třídy dětmi, které nejsou na školu z rodinného zázemí kvalitně připraveny (opět podotýkám bez ohledu na etnikum), zohledníte ve svých návrzích nápravných opatření pro město a ZŠ Krásná Lípa. **Prosím Vás o sdělení konkrétních úprav opatření, která městu a ZŠ Krásná Lípa na základě mého dopisu hodláte navrhnout. Velmi se obávám, že pokud by byla přijata Vaše rozhodnutí ve stavu, ve kterém je v tomto okamžiku navrhuje, budou omezena práva mých dětí na získání kvalitního vzdělání v místě bydliště.**

S pozdravem,

Jana Votápková

PhDr. Jana Votápková

Studentka Ph.D. a vědecká pracovnice IES FSV UK v Praze,
Instruktorka kreativních programů a cvičení rodičů s dětmi 0-4 roky v Krásné Lípě

Literatura:

Anderson, T.H. (2004) The Pursuit of Fairness: A History of Affirmative Action, Oxford University Press, ISBN: 9780195182453